

Esittävän taiteen valtiosuus

- keskeiset elementit ja hakeminen

Katri Santtila 4.12.2023

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Lait

Laki esittävän taiteen edistämisestä (1082/2020)

- lain soveltamisala lain ja valtionosuuden tavoitteet
- valtionosuuden saamisen edellytykset
- valtionosuus määräajaksi tai toistaiseksi
- henkilötyövuosien määrä, rahoitussuunnitelma

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettu laki (1705/2009)

- Rahoituksen laskemisen perusteet
- Yksikköhinnat
- Valtionosuusprosentti (korotettu vuos% laissa esittävästä taiteesta)

Laki esittävän taiteen edistämisestä

Soveltamisala:

- esittävällä taiteella tarkoitetaan yleisölle suunnattua, tietyssä hetkessä tapahtuvaa elävää taiteellista esitystoimintaa
  - musiikin alalla (esim. orkesteri, kuoro)
  - muun esittävän taiteen alalla (esim. teatteri, tanssi, sirkus, ja muu esittävä taide ml. operetti ja ooppera).

Lain ja valtiosuuden tavoitteet

Lain tavoitteena on edistää (2§):

- 1) korkeatasoista ja ammattimaista esittävää taidetta;
- 2) väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen;
- 3) hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta

Valtiosuuden tavoite (3§):

taiteellisista lähtökohdista edistää esittävän taiteen monimuotoisuutta ja kulttuurista moninaisuutta sekä esittävän taiteen palvelujen valtakunnallista ja alueellista saatavuutta ja saavutettavuutta eri väestöryhmille.

3 § :n yksityiskohtaisista perusteluista

- sisältää useita eri ulottuvuuksia
  - palveluita, jotka edustavat eri esittävän taiteen muotoja ja lajityyppejä (ml. suhde kaupalliseen tarjontaan) (monipuolisuus)
  - järjestelmä tukee taiteellisesti erityisen korkeatasoisen, kansainväliselle huipputasolle tähtäävän toiminnan kehittymistä (monimuotoisuus)
  - palvelujen tarjonnassa ja sisällöissä otetaan myönteisellä tavalla huomioon myös erilaisten vähemmistöryhmien oma kulttuuri ja ihmisten identiteettiin liittyvä moninaisuus (kulttuurinen moninaisuus)
  - palveluiden valtakunnallinen ja alueellinen saatavuus (palveluverkosto) sekä saavutettavuus eri väestöryhmille (esim. varallisuus, kulttuurinen tausta tai muu henkilökohtainen ominaisuus)

Valtionosuuden myöntämisen ehdottomat edellytykset (4 §)

Edellytyksenä toimintayksikön hyväksymiselle valtionosuuteen oikeutetuksi on, että:

- 1) toimintayksikön toiminta on ammattimaista ja vakinaista ja se harjoittaa säännöllistä ja ympärivuotista esitystoimintaa;
  - ammattimaisuus; henkilöstö saa toimeentulonsa, työnantajavelvoitteet hoidettu (henkilöstöpolitiikka, työ- ja virkaehtosopimukset)
  - vakinaisuus; useampivuotinen, säännöllinen (ei määriä, mutta vrt. talous) esitystoiminta

Valtionosuuden myöntämisen ehdottomat edellytykset (4 §)

2) toimintayksikön toimintaa johtava henkilö on **päätoiminen** ja hänellä on tehtävään **soveltuva koulutus**, **riittävä** perehtyneisyys tehtäväalaaan ja käytännössä **osoitettu johtamistaito**;

- päätoiminen; 30 viikkotuntia
- soveltuva koulutus; tapauskohtainen esim. kyseisen taiteenalan koulutus taikka esimerkiksi hallinnollinen tai taloudellinen koulutus, koulutustaso harkinnanvarainen
- riittävä perehtyneisyys; työskennellyt alalla useita vuosia
- käytännössä osoitettu johtamistaito; johtamis- ja esimiestehtävissä toimimisen lisäksi myös esimerkiksi projektinjohtamisen kautta
- HUOM! 3-v. määräajaksi; toimintaa johtavan henkilön osalta edellytetään, että tällä on tehtävään soveltuva koulutus tai muuten hankittu pätevyys. Johtava henkilö voi olla myös sivutoiminen, jos toimintayksiköllä on vähintään yksi muu päätoiminen työntekijä.

Valtionosuuden myöntämisen ehdottomat edellytykset (4 §)

3) toimintayksikön **taiteellista toimintaa johtaa** henkilö, jolla on tehtävään soveltuva koulutus tai riittävä perehtyneisyys tehtäväalaaan

- Koulutusta tai perehtyneisyyttä arvioidaan suhteessa kyseiseen tehtävään ja sen asettamiin vaatimuksiin (ko. taiteenalan koulutus). Riittävä perehtyneisyys voidaan saavuttaa esimerkiksi alan työkokemuksen kautta. Tehtävän ei tarvitsisi olla päätoiminen.
- HUOM! taiteellista toimintaa voi johtaa sama henkilö kuin toimintayksikön toimintaa, mutta silloin tulee täyttää sekä 2 että 3 kohdan edellytykset.

Valtionosuuden myöntämisen ehdottomat edellytykset (4 §)

4) toimintayksiköllä on **riittävä** määrä muuta alan ammatillista henkilöstöä;

- Ammatillisella henkilöstöllä tarkoitetaan tässä henkilöstöä, jolla on alan koulutus tai muulla tavoin hankittu riittävä alan tuntemus ja työkokemus. Riittävää määrää arvioitaisiin tapauskohtaisesti toimintayksikön koon ja toiminnan luonteen perusteella. Vähintään yhden henkilön ammatillisesta henkilöstöstä tulisi olla päätoiminen.

Valtionosuuden myöntämisen ehdottomat edellytykset (4 §)

5) toimintayksikön ylläpitäjänä on kunta tai kuntayhtymä taikka sellainen yksityinen rekisteröity yhteisö tai säätiö, jonka sääntömääräisiin tehtäviin kuuluu esittävän taiteen esitystoiminnan harjoittaminen tai esittävän taiteen toimintayksikön ylläpitäminen;

- Jos sääntömääräisissä tehtävissä sekä musiikkia että muuta esittävää taidetta, niin tarkastellaan sen mukaan mikä on yli 50%. Jos ylläpitää esim. sekä orkesteria että teatteria, niin silloin tarkastellaan molempia erikseen.

Valtionosuuden myöntämisen ehdottomat edellytykset (4 §)

6) toiminnalle on riittävät taloudelliset edellytykset;

- huom! ammattimaisuuden ja vakinaisuuden edellytykset, harjoittaa säännöllistä ja ympärivuotista esitystoimintaa eli toiminta ei voisi olla kovin pienimuotoista. Valtionosuus vain noin 1/3 joten toiminnan muun rahoituksen tulisi olla riittävällä tasolla.

Valtionosuuden myöntämisen ehdottomat edellytykset (4 §)

- 7) toiminnan tarkoituksena ei ole taloudellisen voiton tavoittelemine;
- säännöissä ja yhtiöjärjestyksessä tulee todeta seuraavat asiat: tarkoituksena ei ole voiton tavoittelu, tilikauden mahdollinen ylijäämä käytetään toiminnan jatkamiseen ja kehittämiseen, lakkauttamisen ja purkamisen yhteydessä toiminnan varat käytetään taiteen ja kulttuurin edistämiseen, rahastojen varojen käyttö.
  - Olennaista on, että tavoitteena tulee olla, että toimijat pyrkivät toiminnassaan kokonaistaloudellisesti kannattavaan toimintaan.

Valtionosuuden saamisen ehdottomat edellytykset (4 §)

8) toimintayksiköllä on monivuotinen tavoitteita, toimintaa ja taloutta koskeva suunnitelma

- max 3 sivua, sis. myös taloutta koskevan suunnitelman (3/6v.)
- Suunnitelmassa: mm. taiteellisen toiminnan lähtökohdat ja ohjelmistopolitiikka: mitä tavoitellaan, esim. kotimaiset/ulkomaiset klassikot, uudet kotimaiset tekstit/sävellykset/koreografiat, toiminnan monimuotoisuus (poikkitaiteellinen toiminta, yhteistyö), eri väestöryhmien huomiointi, valtakunnallinen/alueellinen saatavuus (ml. nykyisen kaltainen alueteatteritoiminta/kiertuetoiminta), toiminnan kansainvälisyys jne.
- henkilöstöä koskevat tavoitteet (henkilöstörakenne; vakinaisen, tilapäisen, taiteellisen, teknisen, hallinnon osalta) ja kuvaus tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta, noudatetaanko TES
- esitystilan omistuspohja, mahdolliset tulevat peruskorjaushankkeet.

Valtionosuuskelpoisuuden myöntäminen

- 5 § Opetus- ja kulttuuriministeriö **päätää hakemuksesta** ja esittävän taiteen valtionosuuslautakunnan **lausunnon saatuaan** valtion talousarvion rajoissa esittävän taiteen toimintayksikön hyväksymisestä valtionosuuteen oikeutetuksi.
- Päätteessään hyväksymisestä valtionosuuteen oikeutetuksi ministeriö ottaa huomioon valtionosuuden tarpeellisuuden 3 §:ssä säädetyn tavoitteen kannalta. Arviointi lain 3§ (valtionosuuden tavoite) ja 4§ (kelpoisuusedellytykset) näkökulmista (lausunto esittävän taiteen valtionosuuslautakunta).
- Ei erikseen säädettyä henkilötyövuosialarajaa valtionosuuden piiriin hyväksymiselle.

Valtionosuuskelpoisuuden myöntäminen

- **Toistaiseksi**, jos toiminnan laajuus ja toimintaedellytysten vakiintuneisuus huomioon ottaen suurella todennäköisyydellä täyttää säädetyt valtionosuuskelpoisuuden edellytykset seuraavien kuuden varainhoitovuoden ajan.
- **Määräajaksi (3v.)**, jos uusi toimija valtionosuuden piiriin tai jos toistaiseksi myönnettävän valtionosuuskelpoisuuden edellytykset eivät täyty (henkilöstön kelpoisuus/toiminnan muutos)

Henkilötyövuodet 6 §

- Ministeriö **vahvistaa henkilötyövuosien määrän** ja ottaa huomioon
  - toimintayksikön toteutuneen henkilötyövuosien määrän kolmen edellisen varainhoitovuoden aikana ja
  - valtionosuuden tarpeellisuuden tämän lain 3 §:ssä säädetyn tavoitteen kannalta.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö voi päättää, että valtionosuus myönnetään osaan henkilötyövuosista **korotetun valtionosuusprosentin mukaisesti**, jos huomattava osa toimintayksikön toiminnasta on kiertue- tai vierailutoimintaa, lapsille, kielellisille vähemmistöille tai erityisryhmille kohdistuvaa esitystoimintaa taikka jos tähän on muu toimintayksikön toimintaan liittyvä erityinen kulttuuripoliittinen syy.

Rahoitussuunnitelma 7 §

- OKM vahvistaa rahoitusta koskevan suunnitelman 6 tai 3 vuodeksi (henkilötyövuodet)
- Voidaan poiketa, mikäli tapahtuu olennaista muutosta joko valtion rahoituksessa tai toimijan toiminnassa
- HUOM! Rahoitussuunnitelmasta huolimatta ministeriö vahvistaa vuosittain henkilötyövuosien ja valtionosuuden määrän valtion talousarvion rajoissa.
- Valtionosuuskelpoisuuden tarkistaminen (8§): toistaiseksi valtionosuuteen oikeutettujen arviointi 4§:n edellytysten täyttymisestä joka 6:s vuosi

Rahoituksen määräytyminen

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettu laki (1705/2009)

- Valtionosuus perustuu **vuosittain** tarkistettavaan yksikköhintaan, vahvistettuun henkilötyövuosimäärään ja valtionosuusprosenttiin.
- Yksikköhinta määritellään vuosittain kustannuspohjan tarkistuksen yhteydessä (OPH:n suorittama kustannuskysely).
- Hintaan tehdään indeksikorotukset, huomioidaan arvonalisäverolla korotettu hinta, nettoutukset, kilpailukykyvähennysten palautus ym.
- Omat yksikköhinnat (v.2023)
  - musiikille (esim. orkesteri, kuoro) 56 818 euroa
  - muulle esittävälle taiteelle (teatteri, tanssi, sirkus, muu esittävä taide, ooppera, operetti) 65 058 euroa
  - Esim. yhden htv:n euromäärä on n. 25 000 euroa (37%, alviton). Näin ollen esim. 5 htv:n toimijan valtionosuus on 125 000 euroa.

Hakeminen valtionosuuden piiriin

- haku avoinna 9.1.-13.2. 2024
- nykyiset valtionosuutta saavat voivat hakea joko 3 v. määräajaksi tai toistaiseksi ja ns. uudet hakijat 3 v. määräajaksi
- kaksiosainen haku (edellyttää molempien täyttämistä)
  - ministeriön hakulomakkeen täyttäminen
  - OPH:n lähettämän kustannuskyselyn täyttäminen (kerätään tiedot vuodelta 2023), kysytään myös toimintatietoja
- Hakuajan päättymisen jälkeen saapuneet hakemukset hylätään.
- Opetushallituksen kustannus- ja toimintatietokyselyyn vastaamatta jättäminen aiheuttaa myös hakemuksen hylkäämisen.

Hakeminen valtionosuuden piiriin

Hakemuksen normaali täydentäminen

- hakemusta voi täydentää kaksi viikkoa hakuajan päättymisen jälkeen.

Muutokset yhteisön sääntöihin tai monivuotisen toiminta- ja rahoitussuunnitelman täydentäminen 29.2.2024 mennessä.

- Täydennysajan pidennys koskee vain näitä asiakirjoja. Täydennykset tehdään sähköiseen asiointipalveluun.
- Hakemuksessa tulee ilmoittaa, että sääntöjen tai suunnitelmien valmistelu on vireillä. Valmiit asiakirjat (sääntömuutosten osalta yhteisön päätös sääntöjen muuttamisesta ja toimittamisesta PRH:lle) tulee toimittaa hakemuksen täydennykseksi viimeistään 29.2.2024.